

Křest a pokušení na poušti

Texty na tento týden

L 3,3–6.21.22; 4,1–13

Základní verš

„Duch svatý sestoupil na něj v tělesné podobě jako holubice a z nebe se ozval hlas: ‚Ty jsi můj milovaný Syn, tebe jsem si vyvolil.‘“ (L 3,22)

Lukáš své vyprávění zasazuje do historického kontextu – jak již bylo zmíněno v minulé lekci. Jmenuje vládce a popisuje konkrétní události, aby bylo jasné, že Ježíš i Jan jsou reálné historické osobnosti.

Je však ještě další důvod, proč Lukáš zmiňuje mocné a vlivné lidi. Jejich životy a působení jsou ve zřejmém kontrastu s pokorným životem Jana Křtitele. Tento Boží posel byl vybrán, aby byl „hlasem volajícího na poušti“ (L 3,4). Burcoval lidi, aby „připravili cestu“ na největší událost dějin – na příchod Mesiáše, Zachránce světa. Je zajímavé, že na vyhlášení této události si Bůh nevybral nikoho z „velkých“, ale jednoho z těch „nejmenších“. Lukáš zmiňuje několik jmen vládců, díky nimž je možné celkem přesně určit začátek služby Jana Křtitele – jedná se o roky 27 až 28 n. l. Právě v této době byl pokřtěn Ježíš a z nebe zazněl Boží hlas: „Ty jsi můj milovaný Syn“ (L 3,22). Lukáš touto událostí uvádí začátek služby Ježíše Krista.

Připravte cestu Páně

³I začal procházet celé okolí Jordánu a kázal: „Čiňte pokání a dejte se pokřtít na odpuštění hříchů,“⁴ jak je psáno v knize slov proroka Izaiáše: „Hlas volajícího na poušti: Připravte cestu Páně, vyrovnejte mu stezky!“⁵ Každá propast bude zasypána, hory i pahorky budou srovnány; co je křivé, bude přímé, hrbolaté cesty budou rovné;⁶ a každý tvor uzří spasení Boží.“ (L 3,3–6)

¹⁵Lidé byli plni očekávání a všichni ve svých myslích uvažovali o Janovi, není-li on snad Mesiáš.

¹⁶Na to Jan všem řekl: „Já vás křtím vodou. Přichází však někdo silnější než já; nejsem ani hoden, abych rozvázal řemínek jeho obuvi; on vás bude křtít Duchem svatým a ohněm.“ (L 3,15.16)

Osobní studium

Ve 3. kapitole Evangelia podle Lukáše je Jan představen ve své jedinečné a nezastupitelné roli v dějinách spásy. Janovo kázání je možné různě komentovat, nikdo však určitě nebude tvrdit, že by Jan nějak svá slova přikrášloval, aby posluchačům pěkně zněla.

Slova Jana Křtitele zapsaná v L 3,1–14 přináší důležité poselství – nejen pro jeho posluchače tehdy, ale i pro každého z nás. Které myšlenky z tohoto Janova kázání jsou důležité pro tvůj život?

Pokání nesmí být v našich životech pouze jakýmsi teoretickým konceptem. Řecké slovo „metanoia“ znamená „změnu myšlení“. Tato změna vede k novému způsobu života.

Slovo „pokřtít“ ukazuje na úplné ponoření do vody. Už dávno před působením Jana měl křest v Izraeli důležité místo. Běžně se používal například tehdy, když se pohan rozhodl přestoupit k židovství (proselytizmus).

Jan však svojí výzvou, aby se židé nechali křtít, přináší něco nového: křest je příležitostí vyznat své hříchy a připravit se na příchod Mesiáše. Představuje tak symbolický úkon, v němž se člověk může zřeknout hříchu a přijmout nový způsob života občana přicházejícího království Mesiáše. Jan ale hned zdůrazňuje, že on křtí lidi pouze vodou, avšak Ten, který přichází, bude „křtít Duchem svatým a ohněm“ (L 3,16).

Co tedy znamená křest? Je to akt ponoření do vody, který je veřejným symbolem vnitřní změny – která bude nakonec zpečetěna křtem Duchem svatým.

Aplikace

Jaký duchovní význam dává Pavel křtu v Ř 6,1–6? Všimni si paralel mezi ponořením do vody a pohřbením a mezi vymořením a novým životem. Jak se u tebe projevuje, že žiješ novým životem v Kristu?

Ty jsi můj milovaný Syn

²¹Když se všechen lid dával křtít a když byl pokřtěn i Ježíš a modlil se, otevřelo se nebe ²²a Duch svatý sestoupil na něj v tělesné podobě jako holubice a z nebe se ozval hlas: „Ty jsi můj milovaný Syn, tebe jsem si vyvolil.“ (L 3,21.22)

Osobní studium

V L 2,41–50 je zaznamenán známý příběh o tom, jak Marie a Josef ztratili dvanáctiletého Ježíše z dohledu při každoroční cestě o svátcích do Jeruzaléma. Na celém příběhu je nejzajímavější Ježíšova odpověď na výčitku Marie: „Synu, co jsi nám udělal? Hle, tvůj otec a já jsme tě s úzkostí hledali“ (L 2,48). Ježíš jim odpověděl: „Jak to, že jste mě hledali? Což jste nevěděli, že musím být tam, kde jde o věc mého Otce?“ (L 2,49). Jeho odpověď naznačuje, že si uvědomoval svůj nadpřirozený původ a sám sebe vnímal jako Božího Syna. Jak zmiňuje následující verš, Josef a Marie Ježíšově odpovědi nerozuměli. Abychom k nim byli spravedliví – jak by také mohli? Ani učedníci, kteří v Ježíšově blízkosti strávili několik let, stále netušili, kým Ježíš je a jaké je jeho skutečné poslání.

Po svém vzkříšení Kristus hovořil se dvěma učedníky na cestě do Emaus. Jeden z nich o Ježíšovi řekl: „Byl prorok mocný slovem i skutkem před Bohem i přede vším lidem“ (L 24,19). Ježíš byl samozřejmě více než jen prorok. Dokonce těsně před Ježíšovým nanebevstoupením učedníci stále přesně nevěděli, co si o Kristu mají myslet.

Jak podle Mt 3,13–17; J 1,27–34 a L 3,21.22 rozumíš tomu, proč byl Ježíš pokřtěn?

Při Ježíšově křtu zazněl z nebe hlas, který potvrdil, že je Synem Božím. Ježíš se nepotřeboval dát křtít na odpuštění vlastních hříchů. Jeho křest byl znamením, že se podřizuje Boží vůli, která se projevila i v poslušnosti hlasu proroků (v Mt 11,9–13 je zmíněno, že Ježíš o Janu Křtiteli prohlásil, že je dokonce „více než prorok“). Svým křtem také Ježíš ukázal, že se ztotožňuje s hříšným lidstvem. Ježíšův křest se rovněž stal příkladem pro všechny jeho následovníky.

Při Ježíšově křtu se odehrály tři důležité události: (1) Jan prohlásil: „Hle, beránek Boží, který snímá hřích světa“ (J 1,29); (2) Duch svatý na něj sestoupil (L 3,21.22) a (3) z nebe zaznělo potvrzení, že Ježíš je Synem Božím, v němž Otec „nalezl zalíbení“ (L 3,22; ČSP).

Aplikace

Uvažuj o plánu spasení, v němž bezúhonný Boží Syn, Stvořitel celého vesmíru, byl pokřtěn jako obyčejný člověk. V čem je pro tebe příkladem toto Ježíšovo podřízení se Otcově vůli? Kde jsou hranice pokory a podřízení se? Zkus však uvažovat ještě dál. Jak můžeme rozpoznat, kdy je třeba podřít se a dokonce tiše strpět příkoří, a kdy je třeba naopak zdvihnout hlavu a postavit se zlu tváří v tvář?

Člověk nebude živ jenom chlebem

¹Plný Ducha svatého vrátil se Ježíš od Jordánu; Duch ho vodil po poušti 2čtyřicet dní a ďábel ho pokoušel. V těch dnech nic nejedl, a když se skončily, vyhladověl. ³Ďábel mu řekl: „Jsi-li Syn Boží, řekni tomuto kameni, ať je z něho chléb.“ ⁴Ježíš mu odpověděl: „Je psáno: Člověk nebude živ jenom chlebem.“ (L 4,1–4)

Osobní studium

„Ježíš se vrátil od Jordánu plný Ducha svatého a Duch jej vedl na poušť. Čtyřicet dní tam byl pokoušen ďáblem“ (L 4,1.2; B21). K Ježíši, který přijal Boží poslání, se při křtu přiznal jeho Otec a prohlásil, že je Synem Božím. Ke službě ho zmocnil Duch svatý, který na něj sestoupil. Po těchto událostech Ježíš odchází na poušť.

Pokušení na poušti bylo jedním z rozhodujících zápasů ve velkém sporu mezi Kristem a satanem. Když byl Kristus zeslaben čtyřicetidenním půstem, satan na Ježíše osobně zaútočil. „Satan pochopil, že když nezvítězí on, zvítězí Bůh. Boj byl příliš důležitý, než aby jej mohl svěřit svým andělům. Musel jej vést sám.“ (DA 116; TV 70)

Nejprve satan Ježíše vybídl: „Jsi-li Syn Boží, řekni tomuto kameni, ať je z něho chléb“ (L 4,3). Po čtyřiceti dnech v poušti byl Ježíš sužován hladem a satan to dobře věděl. Nešlo však především o jídlo. Satan k Ježíši promluvil jako ke Stvořiteli vesmíru. Pro toho, kdo vše stvořil z ničeho, nebylo problémem přeměnit kameny na chléb. Podstata tohoto pokušení je ukryta na začátku věty: „Jsi-li Syn Boží...“ (L 4,3). Před čtyřiceti dny hlas z nebe potvrdil, že Ježíš je skutečně Božím Synem (L 3,22). Proč by o tom měl Ježíš právě v tuto chvíli pochybovat?

Nedůvěra v Boží slovo a jeho zaslíbení otevírá cestu k vítězství pokušení. V nebi satan zpochybnil Ježíšovo postavení. To samé udělal i na poušti. Satanova zákeřnost spočívala v tom, že on jako nadpřirozená bytost zpochyboval to, že Ježíš je Syn Boží, který „způsobem bytí byl roven Bohu, a přece na své rovnosti nelpěl, nýbrž sám sebe zmařil, vzal na sebe způsob služebníka, stal se jedním z lidí“ (Fp 2,6.7).

Aplikace

Co ti nejvíce pomáhá, abys nepodléhal pokušením? A co ti pomáhá v růstu tvé důvěry v Boží slovo a jeho zaslíbení?

Budeš-li se mi klanět

⁵Pak ho ďábel vyvedl vzhůru, v jediném okamžiku mu ukázal všechna království země ⁶a řekl: „Tobě dám všechnu moc i slávu těch království, poněvadž mně je dána, a komu chci, tomu ji dám.⁷Budeš-li se mi klanět, bude to všechno tvé.“⁸ Ježíš mu odpověděl: „Je psáno: Budeš se klanět Hospodinu, Bohu svému, a jeho jediného uctívat.“ (L 4,5–8)

Osobní studium

Co vše je skryto za satanovou výzvou, aby se mu Ježíš poklonil?

Máme uctívat jen Boha. To nás jako stvoření odděluje od našeho Stvořitele (Ex 20,4–6; Zj 14,7). Vzpou-
ra satana proti Bohu se týkala i uctívání. Satanovo pyšné smýšlení je charakteristické snahou přivlastnit
si postavení a úctu, která mu náleží. Postoj babylonského krále, který je popsán v Iz 14,13.14, přesně
vystihuje vzpuru proti Bohu: „A v srdci sis říkal: „Vystoupím na nebesa, vyvýším svůj trůn nad Boží hvěz-
dy, zasednu na Hoře setkávání na nejzazším Severu. Vystoupím na posvátná návrší oblaků, s Nejvyšším
se budu měřit.““

Co se tedy vlastně odehrávalo na poušti při pokušeních? V okamžiku, kdy se Ježíš chystal začít svou
veřejnou službu, když chtěl vystoupit a ukázat lidem, že všechna moc patří Bohu, když byl připraven za-
chránit svět ze satanova područí, přistupuje k němu Boží nepřítel, bere ho na vysokou horu, ukazuje mu
všechna království světa a nabízí mu: „Budeš-li se mi klanět, bude to všechno tvé“ (L 4,7).

Satan se pokusil odvést Kristovu pozornost od Božího plánu a chtěl ho nalákat na „něco lepšího“.
Za malou poklonu mu nabízel „slávu a moc“ (L 4,6). Lhal, když říkal, že mu moc a sláva patří, aby získal to,
po čem toužil (po úctě, která patří pouze Stvořiteli).

Je zajímavé, jak se Kristus rázně vůči pokušiteli postavil: „Jdi z cesty, satane“ (Mt 4,10). Úcta náleží pouze
Bohu, Stvořiteli. Boží slovo je v této otázce jednoznačné: „Slyš, Izraeli, Hospodin je náš Bůh, Hospodin je-
diný. Budeš milovat Hospodina, svého Boha, celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou. ...
Hospodina, svého Boha, se budeš bát, jemu budeš sloužit“ (Dt 6,4.5.13). To je jasná odpověď na satanovy
lži a podvody.

Aplikace

***Každý z nás může čelit pokušení dělat ústupky ve víře – často možná jen v „malých“ záležitostech. V práci
nebo při studiu můžeme být vystaveni problémům, jejichž vyřešení je vykoupeno ústupky při svěcení
soboty. To, že neřekneme celou pravdu, nám někdy může pomoci získat určité výhody. Mlčení nám může
přinést výhodu, že se nedostaneme do těžkostí, i když tím můžeme způsobit problémy někomu jinému.
Uvažuj o situacích, v nichž je těžké vidět černobílé řešení a při nichž neexistují jednoduché a rychlé odpo-
vědi. Jak můžeme najít moudrost pro jejich řešení, pro správné rozhodnutí?***

Kristus je Vítěz

⁹Pak ho ďábel přivedl do Jeruzaléma, postavil ho na vrcholek chrámu a řekl mu: „Jsi-li Syn Boží, vrhni se odtud dolů; ¹⁰vždyť je psáno ‚andělům svým dá o tobě příkaz, aby tě ochránili‘ ¹¹a ‚na ruce tě vezmou, abys nenarazil nohou svou na kámen‘.“ ¹²Ježíš mu odpověděl: „Je psáno: nebudeš pokoušet Hospodina Boha svého.“ ¹³Když ďábel skončil všechna pokušení, odešel od něho až do dané chvíle. (L 4,9–13)

Osobní studium

Evangelisté Lukáš a Matouš uvádějí druhé a třetí pokušení v různém pořadí. Není jasné proč, ale zdá se, že to není podstatné. Tím nejdůležitějším je Ježíšovo vítězství v pokušení a porážka pokušitele. V tom se obě evangelia shodují (Mt 4,11; L 4,13). Když sledujeme Ježíšův zápas s pokušeními, zjišťujeme, že je skutečným člověkem – pokoušeným jako my – ale bez toho, že by zhřešil (Žd 4,15). Po vítězství nad všemi pokušeními a triumfem nad satanem, zaštitěný Božím slovem a prostřednictvím modlitby spojen s nebeskou mocí, se Ježíš vydal na cestu, na níž zvěstoval příchod Božího království a nástup mesiášského věku.

Přečti si ještě jednou L 4,9–13 a Mt 4,5–7. Při prvním pokušení se Ježíš vůči satanovu svodu brání citováním Písma. Když však satan navrhuje Ježíši „obchod“, tedy že se vzdá svého vlivu nad světem výměnou za uznání jeho výjimečného postavení, tak satan také cituje Písmo (L 4,9–11; Mt 4,5,6; Ž 91,11,12). Na vršku jeruzalémského chrámu se opět odehrává zápas o to, kým Ježíš je („Jsi-li Syn Boží...“; L 4,9).

Satan dobře zná Písmo, ale překrucuje ho. Chce Ježíše přimět, aby svým činem přinutil Boha konat. Satan vytrhne z Písma text, který se mu hodí. V Bibli je zapsáno: „Kdo v úkrytu Nejvyššího bydlí, přečká noc ve stínu Všemocného. ... Máš-li útočiště v Hospodinu, u Nejvyššího svůj domov“ (Ž 91,1,9). Ano, Bůh zaslibuje ochranu svým věrným, slibuje, že pošle na pomoc své anděly – tehdy, když člověk vstupuje s bázní do Boží blízkosti a jeho největší touhou je žít v souladu s Boží vůlí. Takto Bůh vysvobodil Daniela a jeho přátele, když se dostali do problémů v Babyloně. Ano, Bůh pošle své anděly, ale ne tehdy, když mu to poručíme nebo jej k tomu chceme svým jednáním donutit. Tři mládenci tomuto principu velmi dobře rozuměli, vždyť prohlásili: Bůh nás vysvobodí – „ale i kdyby ne“ (Da 3,18), nic to nezmění na jejich rozhodnutí jej uctívat.

Ježíš odpověděl na satanovu výzvu opět velmi rozhodně: „Je psáno: nebudeš pokoušet Hospodina, Boha svého“ (L 4,12). Naším úkolem je podřídit se Boží vůli – a vše ostatní nechat na něm.

Aplikace

Když sledujeme pokušení, jimž byl Ježíš vystaven, můžeme se naučit těmto principům: (1) Pokušení přichází na každého z nás, má však různé podoby. (2) Nikdo není pokoušen nad jeho síly (1K 10,13 – první část verše). (3) Když Bůh dovolí, aby na nás pokušení dolehlo, dá nám i sílu vzdorovat mu (1K 10,13 – druhá část verše). (4) Když pokušení podlehneme, Ježíš se nás nezrekne. On je Veleknězem, který má soucit s našimi slabostmi. Ať už se v našem životě stane cokoli, můžeme v důvěře přistoupit „k trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a našli milost a pomoc v pravý čas“ (Žd 4,16).

Podněty k zamyšlení

„Ježíš nepřijal křest jako vyznání své vlastní viny. Ztotožnil se s hříšníky, udělal to, co máme dělat my. Po křtu trpělivě snášel veškeré utrpení, které s sebou život nesl. I v tom je nám příkladem.“ (DA 111; TV 65)

„Pán Ježíš řekl o zákonu: ‚Nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit.‘ Použil zde slova ‚naplnit‘ ve stejném smyslu, jako když oznámil Janu Křtiteli, že chce, aby ‚naplnili všechno, co Bůh žádá‘ (Mt 3,15). Znamená to plně dostat požadavkům zákona, dát příklad dokonalé poslušnosti Boží vůli. Kristus měl úkol ‚vyvýšit a zvelebit zákon‘ (Iz 42,21). Měl ukázat jeho duchovní význam, dalekosáhlé zásady a vysvětlit jeho věčnou platnost.“ (MB 48.49; MN 34)

Otázky k rozhovoru

- 1. Pokušení samo o sobě není hříchem. Být pokoušen je něco jiného než hřešit. Jaká je naše zodpovědnost udělat vše pro to, abychom se pokušení vyhnuli?*
- 2. Filozofie a teologie někdy používá slovo „metanarace“ pro označení velkého příběhu, který se vypráví na pozadí všech zmíněných událostí. Jde o kontext, v němž se odehrávají všechny ostatní příběhy. Jako adventisté zdůrazňujeme biblický kontext „velkého sporu“, který je takovým „velkým vyprávěním“ a odehrává se nejen zde na zemi, ale i v nebi. Které biblické texty odkazují na realitu velkého sporu a jak nám pomáhají chápat to, co se zde na zemi odehrává?*
- 3. V této lekci bylo zmíněno, že zpochybňování Božího slova, resp. nedůvěra v něj, otevírá prostor pro podlehnutí pokušení. Co si o tomto principu myslíte?*
- 4. V čem spočívá zákeřnost modloslužby (tedy uctívání „jiných bohů“ – včetně bohatství, postavení, krásy či úspěchu)? Může se stát, že člověk sice není v pokušení přímo se klanět někomu jinému než Bohu, ale svým životem ukazuje, že „uctívá“ mnoho různých „bůžků“?*